

stališča vprašljivih ali nesprejemljivih rešitvah primerno izhodišče za strpno, z argumenti podprto razpravo o vsem, o čemer je (ali pa se samo zdi, da je) slovensko jezikoslovje doslej premalo razpravljalo. Eno od številnih možnih poti za sodelovanje je nakazalo uredništvo tednika 7 D, v katerem je Janez Gradišnik vrsto let vodil jezikovno rubriko. (Po njegovem odhodu je za rubriko nekaj let skrbel dr. Jože Toporišič.) Danes je jezikoslovnim vprašanjem v tej reviji odmerjena cela stran, o problemih slovenščine pa drug ob drugem razmišljata predstavnika dveh različnih generacij, jezikoslovnih šol in nazorov: Janez Gradišnik in Velemir Gjurin. Poteza, ki govori o tem, kako se Slovenci vse bolj zavedamo, da pri tem ne gre za nepomembno »kotičkarstvo«, ampak za prepotrebno zunajšolsko in pošolsko vzgojo v materinščini. Poteza, ki kaže tudi na Gradišnikovo pripravljenost za sodelovanje v stvareh, ki so nam skupna skrb. In ne nazadnje tudi poteza, ki je priznanje jubilarntovemu dolgoletnemu požrtovalnemu delu. Za to pa bi se mu rado zahvalilo tudi uredništvo Jezika in slovstva.

Hermína Jug-Kranjec
Filozofska fakulteta v Ljubljani

ŽIVLJENJSKI JUBILEJ EMILA CESARJA

Med slaviste-šestdesetletnike se je letos uvrstil tudi naš kolega Emil Cesar, znani kajuhslovec in izvrstni poznavalec literarnega in kulturnega življenja med narodnoosvobodilnim bojem. Jubilarnt je bil rojen 16. avgusta 1927 v Ljubljani. Po končani gimnaziji se je vpisal na slavistiko ljubljanske Filozofske fakultete. Še pred koncem študija se je zaradi slabih socialnih razmer zaposlil. Življenjska pot ga je peljala na gimnazijo v Kamnik, k Slovenskemu poročevalcu, po diplomu pa na Srednjo vzgojiteljsko šolo, osnovno šolo Majde Vrhovnikove (ravnatelj), na Šolski center za blagovni promet (vse v Ljubljani) in končno na Pedagoško akademijo v Ljubljani (1977), kjer še danes predava o novejši slovenski književnosti.

Ustanovitev Kamniškega zbornika ga je dokaj zgodaj spodbudila, da je začel objavljati svoje literarnogodovinske sestavke (najprej o Finžgarju, Medvedu idr.), in kaj hitro se je pokazalo, da bo njegovo raziskovalno torišče slovenska književnost med narodnoosvobodilno vojno. V to smer so kazali sestavki o Bogu Flandru-Klusovem Jožu (Kamniški zbornik, Borec, Loški razgledi, Jezik in slovstvo itd.) in nato ureditev njegovega zbranega dela (Bataljon, 1958). Krog obravnavanih tem o narodnoosvobodilnem slovstvu je naš jubilarnt postopno širil na številne literarne ustvarjalce in nekatere kulturne dejavnosti med vojno, po desetih letih objavljanja pa je začel tudi s sintetičnimi prikazi narodnoosvobodilnega slovstva pri Slovencih. Prva taka razprava je bila Delež Gorenjske v književnosti narodnoosvobodilnega boja (1971), potem pa so sledile: Slovenska partizanska književnost do septembra 1943 (1972), Književnost narodnoosvobodilnega obdobja in njeni stiki s tujino (1973), Slovenska književnost v narodnoosvobodilnem boju 1941–1945 (1975), Pregled slovenske poezije v obdobju narodnoosvobodilnega boja (1975) idr. Te preglede odlikujejo temeljito poznavanje obravnavane snovi, kritičnost, natančnost, smisel za kombinacijo dejstev, pretehtanost sodb itd.

Naštete in še druge pozitivne lastnosti so že na prvi pogled vidne tudi v številnih literarnogodovinskih sestavkih o Karlu Destovniku-Kajuhi, ki je postal osrednja tema Cesarjevega

raziskovanja. To nagnjenje je hitro obrodilo sadove in ob študiji Karel Destovnik-Kajuh – Življenje in delo so se zvrstile izdaje pesnikovega dela, pri čemer je gotovo najpomembnejše Zbrano delo. Izdaje so vedno spremljale izčrpane spremne besede in skrbno napisani komentarji oz. opombe. Morali bi začeti z letom 1966, ko je prvič izšlo Kajuhovo Zbrano delo, ki je l. 1978 doživelo že tretjo, izpopolnjeno izdajo. Med daljšimi razpravami o Kajuhu bi nikakor ne smeli pozabiti zanimivo napisane kratke monografije, ki je izšla v zbirki *Obrazi* (1979). Cesar je Kajuhu namenil izredno veliko svojega raziskovalnega časa in moči ter skušal čim globlje prodreti v njegovo človeško in pesniško bistvo. Vztrajen študij ga je pripeljal do zakroženega pogleda na estetsko in družbeno vrednost Kajuhovega pesništva, pripeljal ga je do meritornih sodb o značilnostih Kajuhove poezije in o pomembnosti okoliščin, ki so vplivale na njeno nastajanje.

Cesarjev prispevek k temeljitejšemu poznavanju tako Kajuha kot narodnoosvobodilne književnosti nasploh pri nas je izjemno velik in nadaljnje raziskovanje tega dela slovenske literature ne bo moglo mimo jubilarne deleže. Ob prizadevanju za čim popolnejše izdaje Kajuhovega pesniškega dela so nastale tudi izdaje zbranega ali izbranega dela nekaterih drugih književnikov, npr. Boga Flandra in Toneta Čufarja. Ne gre prezreti jubilarne deleže dela v zvezi z antologijo partizanske proze *Prebujenje* (1968), antologije pesmi o narodnoosvobodilnem boju z vsega jugoslovanskega področja z naslovom *Svitanje* (1982) in antologije jugoslovanske proze narodnoosvobodilnega boja *Prebujenje I, II* (1986). Leta 1984 je izšla Cesarjeva knjiga *Boj brez puške*, v kateri so zbrani značilni sestavki o slovenskih književnikih in literarnih razmerah zlasti med drugo svetovno vojno. Izbor je nazorno predstavil jubilarno literarnozgodovinsko metodo in hkrati avtorja kot ustvarjalnega in upoštevanja vrednega literarnega in kulturnega zgodovinarja.

Bili bi seveda krivični, če ne bi omenjali tudi Cesarjevega pedagoškega dela. Ni malo generacij srednješolcev in višješolcev, ki so si plemenitile literarnoestetski okus in bogatile znanje ob njegovih predavanjih o slovenski književnosti. Topel, pravičen in očetovski odnos je pri študirajoči mladini vedno naletel na ugoden sprejem in prispeval k harmoniji med učiteljem in mladimi. Jubilaranta kot človeka odlikujejo visoka kultiviranost in široka razgledanost, iskren tovariški odnos do sodelavcev, tenak posluš za krivico in nenavadna tenkočutnost za pravičnost razmerja med posameznikom in družbo.

Jubilantu želimo še veliko uspešnih in zdravih let.

Gregor Kocijan
Pedagoška akademija
v Ljubljani